

Vlaams
Parlement

ingediend op **633** (2015-2016) – Nr. 3
12 december 2016 (2016-2017)

Amendementen

op het voorstel van decreet

van Katrien Schryvers, Lorin Parys, Martine Taelman, Tine van der Vloet,
Cindy Franssen en Björn Anseeuw

houdende het externe toezicht en
de externe klachtenregeling bij voorzieningen
voor vrijheidsbenemende opvang van
kinderen en jongeren

Documenten in het dossier:

- 633** (2015-2016) – Nr. 1: Voorstel van decreet
- Nr. 2: Advies van de Raad van State

AMENDEMENT Nr. 1

voorgesteld door Katrien Schryvers, Lorin Parys, Martine Taelman, Tine van der Vloet, Cindy Franssen en Björn Anseeuw

Artikel 2

In punt 3°, c), op de derde regel, de zinsnede "2 maart" vervangen door de zinsnede "1 maart".

VERANTWOORDING

Dit is de rechtzetting van een zetfout.

AMENDEMENT Nr. 2

voorgesteld door Katrien Schryvers, Lorin Parys, Martine Taelman, Tine van der Vloet, Cindy Franssen en Björn Anseeuw

Artikel 2

In punt 3°, d) vervangen door wat volgt:

"d) de Vlaamse detentiecentra als bedoeld in artikel 2, 22°, van het decreet van 7 maart 2008 inzake bijzondere jeugdbijstand;"

VERANTWOORDING

Het voorstel van decreet, zoals ingediend op 4 februari 2016, verwijst naar "het gesloten centrum voor minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd als bedoeld in het koninklijk besluit van 12 november 2009 tot oprichting van een gesloten federaal centrum voor minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd". Dit werd toegelicht in de commentaar bij de artikelen bij het voorstel van decreet (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 633/1, 7-8).

Het voorstel van decreet ging vooraf aan het decreet van 15 juli 2016 houdende diverse bepalingen betreffende het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. De afdeling Wetgeving van de Raad van State wijst er in haar advies van 29 maart 2016 op dat de artikelen 60 en 63 van het voorontwerp van decreet (dat geleid heeft tot het decreet van 15 juli 2016) "ertoe strekken Vlaamse detentiecentra in te voeren, waaronder het in het koninklijk besluit van 12 november 2009 bedoelde centrum zal ressorteren" (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 633/2, 7). De artikelen 60 en 63 van dit voorontwerp van decreet zijn in het decreet de artikelen 58 en 61 geworden en luiden als volgt:

"Art. 58. Aan artikel 2 van het decreet van 7 maart 2008 inzake bijzondere jeugdbijstand, gewijzigd bij de decreten van 29 juni 2012 en 12 juli 2013, wordt een punt 22° toegevoegd, dat luidt als volgt:

"22° Vlaamse detentiecentra: voorzieningen als vermeld in artikel 47/1 die bestemd zijn voor de opvang van personen als vermeld in artikel 606 van het Wetboek van Strafvordering."."

"Art. 61. Aan hoofdstuk V, afdeling I, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 12 juli 2013, wordt een artikel 47/1 toegevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 47/1. De Vlaamse Regering richt Vlaamse detentiecentra op. De Vlaamse Regering bepaalt de maximumcapaciteit van elk Vlaams detentiecentrum. De Vlaamse detentiecentra zijn, tot ze hun maximumcapaciteit bereikt hebben, belast met de tenlasteneming van personen tot maximaal de leeftijd van drieëntwintig jaar tegen wie een uithandengeving is uitgesproken of die veroordeeld zijn tot een gevangenisstraf na een uithandengeving die uitgesproken is door de jeugdrechtbank met toepassing van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade."."

Deze bepalingen zijn in werking getreden op 29 augustus 2016. De decretale basis die werd gecreëerd wordt nu overgenomen in het voorstel van decreet. De 'Vlaamse detentiecentra' als bedoeld in het gewijzigde decreet van 7 maart 2008 inzake bijzondere jeugdbijstand vallen hiermee onder het toepassingsgebied van het voorstel van decreet.

AMENDEMENT Nr. 3

**voorgesteld door Katrien Schryvers, Lorin Parys, Martine Taelman,
Tine van der Vloet, Cindy Franssen en Björn Anseeuw**

Artikel 4

Paragrafen 9 en 10 schrappen.

VERANTWOORDING

Met dit amendement wordt ingegaan op de algemene legistieke opmerking met betrekking tot artikel 4 van de afdeling Wetgeving van de Raad van State.

De paragrafen 1 tot en met 8, die wel degelijk logisch opgebouwd zijn, worden aangehouden onder artikel 4.

Paragraaf 1 van artikel 4 geeft op algemene wijze de zeven opdrachten weer die de Commissie van toezicht met betrekking tot voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren moet uitvoeren. Deze zeven opdrachten (toezien, kennisnemen van grieven, bemiddelen, toeleiden, rapporteren, aanbevelingen formuleren en jaarlijks verslag uitbrengen) worden verder geconcretiseerd in de zeven daaropvolgende paragrafen (2 tot en met 8).

Paragraaf 9 van artikel 4 wordt ongewijzigd ondergebracht in een nieuw artikel 4/1 (zie amendement nr. 4).

Paragraaf 10 van artikel 4 wordt ondergebracht in de nieuwe artikelen 4/2 (ongewijzigde inhoud), 4/3 (gewijzigde inhoud) en 4/4 (gewijzigde inhoud) (zie amendementen nrs. 5, 6 en 7).

AMENDEMENT Nr. 4

**voorgesteld door Katrien Schryvers, Lorin Parys, Martine Taelman,
Tine van der Vloet, Cindy Franssen en Björn Anseeuw**

Artikel 4/1 (nieuw)

Een artikel 4/1 invoegen, dat luidt als volgt:

"Art. 4/1. De Commissie van toezicht legt elk jaar een kalender van haar zittingen vast.

De Commissie van toezicht kan beslissen om verscheidene maandcommissarissen af te vaardigen naar een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren."

VERANTWOORDING

Zie verantwoording bij amendement nr. 3. Dit is een loutere herschikking van de tekst.

AMENDEMENT Nr. 5

voorgesteld door Katrien Schryvers, Lorin Parys, Martine Taelman, Tine van der Vloet, Cindy Franssen en Björn Anseeuw

Artikel 4/2 (nieuw)

Een artikel 4/2 invoegen, dat luidt als volgt:

"Art. 4/2. Een maandcommissaris is vlot aanspreekbaar en zoekt de dialoog op met onder andere de kinderen en jongeren in de voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren.

Bij elk contact met een kind of een jongere identificeert een maandcommissaris zich en verduidelijkt hij, voor zover hij dit nuttig of noodzakelijk acht, zijn opdrachten.

Een maandcommissaris beschikt voor de duur van zijn aanwezigheid over een geschikte neutrale ruimte in de voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren.

Een maandcommissaris heeft het recht zonder controle een briefwisseling te voeren met de kinderen en jongeren in een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren."

VERANTWOORDING

Zie verantwoording bij amendement nr. 3. Dit is een loutere herschikking van de tekst: de tweede zin van het eerste lid en het tweede en derde lid van paragraaf 10 van artikel 4 worden ondergebracht in een (nieuw) artikel 4/2.

AMENDEMENT Nr. 6

voorgesteld door Katrien Schryvers, Lorin Parys, Martine Taelman, Tine van der Vloet, Cindy Franssen en Björn Anseeuw

Artikel 4/3 (nieuw)

Een artikel 4/3 invoegen, dat luidt als volgt:

"Art. 4/3. Behalve in de gevallen vermeld in het tweede, derde en vierde lid en voor zover dat noodzakelijk is voor de uitoefening van de opdrachten als bedoeld in artikel 4, §1, 1°, 2°, 3° en 4°, heeft een maandcommissaris het recht om bij dag en bij nacht, zonder voorafgaande waarschuwing, elke plaats in een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren vrij te betreden.

Een maandcommissaris heeft tussen 6 uur en 22 uur toegang tot de gemeenschappelijke ruimtes die bewoond worden door de kinderen en jongeren van een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren en tot de door de verantwoordelijken en het personeel bewoonde ruimtes van deze voorziening die gebruikt worden voor jeugdhulpverlening.

Een maandcommissaris heeft tussen 6 uur en 22 uur toegang tot de private ruimtes die bewoond worden door een kind of jongere in een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren in een van de volgende gevallen:

- 1° het kind, de kinderen, de jongere of de jongeren die het werkelijke genot hebben van deze ruimte hebben zich hiertegen niet verzet;*
- 2° de rechter in de politierechtbank heeft, op initiatief van de Commissie van toezicht, daarvoor vooraf machtiging tot toegang verleend.*

Een maandcommissaris heeft tussen 22 uur en 6 uur toegang tot de bewoonde ruimtes van een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren in een van de volgende gevallen:

- 1° de persoon of personen die het werkelijke genot hebben van deze ruimte, hebben er voorafgaandelijk en schriftelijk hun toestemming voor gegeven;*
- 2° de rechter in de politierechtbank heeft daarvoor, op initiatief van de Commissie van toezicht, vooraf een bijzonder gemotiveerde machtiging tot toegang verleend.*

De rechten als bedoeld in het derde lid, 1°, en het vierde lid, 1°, worden zelfstandig uitgeoefend door de minderjarige of de handelingsonbekwame meerderjarige jongere op voorwaarde dat hij volgens de maandcommissaris tot een redelijke beoordeling van zijn belangen in staat is.”

VERANTWOORDING

Zie verantwoording bij amendement nr. 3. De eerste zin van het eerste lid van artikel 4, §10, bepaalt: “Onverminderd artikel 15 van de Grondwet en voor zover dat noodzakelijk is voor de uitoefening van de opdrachten als bedoeld in artikel 4, §1, 1°, 2°, 3° en 4°, heeft een maandcommissaris vrije toegang tot alle plaatsen in de voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren.”

De afdeling Wetgeving van de Raad van State stelde hierover het volgende:

“Al is deze bepaling geïnspireerd op artikel 10, §3, van het decreet van 15 juli 1997, rijst toch de vraag wat de betekenis is van de zinsnede “Onverminderd artikel 15 van de Grondwet”. In dat grondwetsartikel wordt bepaald dat de woning onschendbaar is en wordt het voor het overige aan de ‘wet’ (in gemeenschaps- of gewestaangelegenheden het decreet of de ordonnantie) overgelaten om te bepalen in welke gevallen en onder welke vorm de woning kan worden betreden. Zo hieruit moet worden afgeleid dat de maandcommissarissen niet het recht hebben om, behoudens het geval van toestemming, de kamers van de betrokken kinderen of jongeren te betreden, wat de Raad van State gelet op de taak van de maandcommissarissen plausibel lijkt, wordt dit het best in de memorie van toelichting verduidelijkt. Voorts dient erop te worden gewezen dat het recht op eerbiediging van de woning ook wordt gewaarborgd bij artikel 8 van het Europees Verdrag over de rechten van de mens en artikel 17 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten. Uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens blijkt dat het begrip ‘woning’ in deze context ruim moet worden opgevat, en dat het mede slaat op beroeps- en bedrijfslokalen, zelfs wanneer het gaat om rechtspersonen. Uit wat voorafgaat volgt dat de decreetgever er goed aan doet te overwegen om te voorzien in bijzondere waarborgen met betrekking tot het betreden van plaatsen die de waarborgen in de voornoemde verdragsbepalingen genieten. Zo zou het toegangsrecht in beginsel kunnen worden beperkt tot bepaalde uren of zou een onderscheid kunnen worden gemaakt naargelang de plaatsen die worden bezocht. Een redelijk evenwicht tussen de rechten van de betrokken personen en de noodzaak voor de maandcommissarissen om hun taak op een doeltreffende wijze te kunnen uitoefenen, zal daarbij in acht moeten worden genomen.”

Vooraleer ten gronde in te gaan op dit deel van het advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State moet inderdaad gewezen worden op artikel 10, §3, van het decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris (“Onverminderd artikel 15 van de Grondwet, heeft de Commissaris vrije toegang tot alle overheidsgebouwen en tot de voorzieningen.”). Het voorstel van decreet heeft zich hierdoor inderdaad laten inspireren. Om een effectief en efficiënt extern toezicht op de bejegening in ruime zin van kinderen en jongeren mogelijk te maken, is het essentieel dat een maandcommissaris de mogelijkheid heeft om ter plekke de situatie vast te stellen.

De ‘woning’ is inderdaad principieel onschendbaar, waarbij “het voor het overige aan de ‘wet’ (in gemeenschaps- of gewestaangelegenheden het decreet of de ordonnantie) [wordt] overgelaten om te

bepalen in welke gevallen en onder welke vorm de woning kan worden betreden” (cf. supra). De aanhef in de eerste zin van het eerste lid van §10 van artikel 4 (“Onverminderd artikel 15 van de Grondwet”) wordt geschrapt omdat deze niets toevoegt of wijzigt aan de bestaande rechtsorde. De suggestie van de afdeling Wetgeving van de Raad van State om in de ‘memorie van toelichting’ toe lichten wat de draagwijdte is van de verwijzing naar artikel 15 van de Grondwet, kan sowieso niet worden gevolgd vermits een voorstel van decreet geen ‘memorie van toelichting’, maar wel een ‘toelichting’ bevat en een toelichting bij een voorstel van decreet niet kan worden geamendeerd.

Het recht op toegang van een maandcommissaris moet – overigens net zoals dat van een inspecteur van de afdeling Zorginspectie van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin – worden onderscheiden van een huiszoeking. Voor huiszoeken moet een bepaalde procedure worden gevolgd, die een tegengewicht vormt voor de verregaande bevoegdheden (namelijk de mogelijkheid tot het doorzoeken van de plaats) die in dat kader mogelijk zijn. Het is geenszins de bedoeling om voor de maandcommissarissen in het kader van hun toezichtsovereenkomst in een dergelijk verregaand optreden te voorzien. Dit blijkt ook niet uit de tekst van het voorstel van decreet. Wel is het de bedoeling om hen toe te laten ter plaatse te gaan en daar vaststellingen te doen aangaande de bejegening van kinderen en jongeren. De beperkte aard van dit optreden laat een gebruik ervan toe op ruimere schaal.

Er moet op gewezen worden dat, op basis van artikel 11 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, het Vlaams Parlement over de bevoegdheid beschikt om de gevallen te bepalen waarin een huiszoeking kan plaatshebben. Rekening houdende met het adagium ‘qui peut le plus, peut le moins’, kan het Vlaams Parlement ook, in de aangelegenheden waarvoor het bevoegd is, maatregelen nemen aangaande ‘huisbezoeken’, die niet zo ingrijpend zijn als ‘huiszoeken’.

De afdeling Wetgeving van de Raad van State wijst op artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens (EVRM). Artikel 8.1 bepaalt: “Een ieder heeft het recht op respect voor zijn privéleven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.”. Beperkingen aan het grondrecht in artikel 8.1 EVRM zijn mogelijk voor zover voldaan is aan de zogenaamde ‘beperkings-’ of ‘escapeclause’ van artikel 8.2 EVRM: “Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.”.

Dit voorstel van decreet houdt een beperkte beperking in van het grondrecht van artikel 8.1 EVRM (met het oog op de vrijwaring van grondrechten van kinderen en jongeren in het algemeen in voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren) die gelegitimeerd kan worden vanuit artikel 8.2 EVRM.

- De beperking wordt hier bij wet (decretaal) voorzien. Ook dit staat niet ter discussie.
- De beperking moet in het licht van artikel 8 EVRM een legitieme doelstelling nastreven. Dit wordt veelal marginaal getoetst door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Dit voorstel van decreet wil een substantiële bijdrage leveren aan het waarborgen van een humane, constructieve bejegening in voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren. De beperking wordt hier niet in het leven geroepen ten aanzien van alle voorzieningen, wel ten aanzien van voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren. Kortom, het voorziene toegangsrecht in hoofde van een maandcommissaris moet worden gelezen in het licht van onder meer “de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen” (lees: de betrokken kinderen en jongeren). Het valt moeilijk in te zien hoe het beoogde toezicht op de bejegening (waaronder de leefomstandigheden) in ruime zin van kinderen en jongeren in voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren kan worden uitgeoefend door een maandcommissaris, zonder dat deze toegang zou hebben tot plaatsen in een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren.
- De beperking moet ook in een democratische samenleving noodzakelijk zijn. Het voorstel van decreet hanteert uitdrukkelijk een noodzakelijkheids criterium (“en voor zover dat noodzakelijk is voor de uitoefening van de opdrachten als bedoeld in artikel 4, §1, 1°, 2°, 3° en 4°”). De afdeling Wetgeving van de Raad van State gaat op deze tussenzin niet expliciet in. Dit noodzakelijkheids criterium houdt in dat het recht op toegang in hoofde van een maandcommissaris tot bepaalde plaatsen maar bestaat in zoverre wordt voldaan aan dit noodzakelijkheids criterium. De afdeling Wetgeving van de Raad van State gaat voorbij aan het gegeven dat de uitoefening van dit recht toetsbaar is aan de deontologie die een maandcommissaris in acht moet nemen. Het huishoudelijk reglement dat het Vlaams Parlement zal goedkeuren moet onder meer een gedragscode voor de maandcommissarissen bevatten. Dit is uitdrukkelijk voorzien in artikel 7.

Het hoeft geen betoog dat maandcommissarissen steeds zorgvuldig en integer moeten omspringen met het recht op toegang. Zo kan het bijzonder opportuun zijn om, ook al bestaat daartoe geen ver-

plichting, een bezoek toch op voorhand aan te kondigen, bijvoorbeeld ten aanzien van kinderen en jongeren met een autismespectrumstoornis.

Het noodzakelijkheids criterium wordt door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens getoetst aan de hand van een aantal niet-exhaustieve criteria. Het advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State vestigt in dat verband impliciet de aandacht op het proportionaliteitsbeginsel, op grond waarvan er een redelijke verhouding moet bestaan tussen de ernst van de beperking en het gewicht van de legitieme doelstelling ("Een redelijk evenwicht tussen de rechten van de betrokken personen en de noodzaak voor de maandcommissarissen om hun taak op een doeltreffende wijze te kunnen uitoefenen.").

Dit amendement strekt ertoe in de tekst beter tegemoet te komen aan het voornoemde proportionaliteitsbeginsel. Wij gaan hierbij in op de volgende suggestie van de afdeling Wetgeving van de Raad van State: "Zo zou het toegangsrecht in beginsel kunnen worden beperkt tot bepaalde uren of zou een onderscheid kunnen worden gemaakt naargelang de plaatsen die worden bezocht."

Gegeven de principiële onschendbaarheid van de woning, waarbij een 'woning' inderdaad een ruime betekenis heeft, voorzien we in concrete beperkingen op het recht van toegang van een maandcommissaris tot bepaalde ruimtes in een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren.

We maken hierbij een onderscheid tussen bewoonde en niet-bewoonde ruimtes. Bewoonde ruimtes zijn de ruimtes in een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren die daadwerkelijk worden bewoond of voor bewoning zijn ingericht. De actuele functie en inrichting van die ruimtes moeten hieromtrent uitsluitend geven:

- delen en aanhorigheden van een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren die niet voor bewoning zijn ingericht, vallen onder het algemeen toegangsrecht van een maandcommissaris zoals het initieel voorzien was in het voorstel van decreet voor alle ruimtes in een dergelijke voorziening. Dit wordt het eerste lid van nieuwe artikel 4/3. Opgelet: ook voor dit toegangsrecht blijft de noodzakelijkheidseis gelden;
- bij de bewoonde ruimtes maken we een onderscheid tussen:
 - a) de gemeenschappelijke ruimtes die bewoond worden door de kinderen en jongeren van een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren. Het zijn ruimtes waarin per definitie meerdere kinderen en jongeren kunnen vertoeven en die een zekere bewoning veronderstellen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een eetruimte of een living met speelzaal. Dit aspect wordt geregeld in het tweede lid van het nieuwe artikel 4/3;
 - b) de door de verantwoordelijken en het personeel bewoonde ruimtes van de voorziening die gebruikt worden voor jeugdhulpverlening. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan lokalen waarin bepaalde vormen van therapie worden verstrekt. De afdeling Wetgeving van de Raad van State wijst er op dat uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens blijkt dat het begrip 'woning' in deze context ruim moet worden opgevat, en dat het mede slaat op beroeps- en bedrijfslokalen. Dit aspect wordt eveneens geregeld in het tweede lid van het nieuwe artikel 4/3;
 - c) de private ruimtes die bewoond worden door een kind of jongere in een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren. Denk hierbij aan de individuele (slaap)kamers of desgevallend 'cellen' van de betrokken kinderen en jongeren. Het feit dat een kamer door meerdere kinderen of jongeren wordt gedeeld, doet geen afbreuk aan het 'private' karakter van die ruimte. Dit aspect wordt geregeld in het derde lid van het nieuwe artikel 4/3.

Als algemene beperking stellen wij voorop dat deze drie soorten bewoonde ruimtes voor een maandcommissaris enkel toegankelijk zijn tussen 6 uur en 22 uur én ook voor zover dit noodzakelijk is in het kader van de uitvoering van zijn opdrachten. Met deze tijdsbeperking wordt in belangrijke mate tegemoetgekomen aan de proportionaliteitsvereiste waarop de afdeling Wetgeving van de Raad van State inspeelt.

Voor de toegang tot gemeenschappelijke ruimtes die bewoond worden door de kinderen en jongeren van een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren worden geen bijkomende beperkingen (naast het tijdstip en de noodzakelijkheidsvoorwaarde) gesteld. Gezien het minder private karakter van de activiteiten in de gemeenschappelijke ruimtes, kan worden verdedigd dat een toegangsrecht zonder de vereiste van een voorafgaande toestemming of rechterlijke machtiging proportioneel is met het doel dat ermee wordt nagestreefd en bijgevolg verenigbaar met de grondwettelijk en verdragsrechtelijk gewaarborgde onschendbaarheid van de woning.

Voor de toegang tot de door de verantwoordelijken en het personeel bewoonde ruimtes van de voorziening die gebruikt worden voor jeugdhulpverlening worden eveneens geen bijkomende beperkingen (naast het tijdstip en de noodzakelijkheidsvoorwaarde) gesteld. Dit toegangsrecht is in overeenstemming met de onschendbaarheid van de woning: een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang onderwerpt zich met het aanbieden van jeugdhulpverlening aan een Vlaams

reglementair kader waaruit de toestemming voor de toegang tot deze ruimtes moet worden afgeleid.

De toegang tot private ruimtes die bewoond worden door een kind of jongere wordt wel afhankelijk gemaakt van een bijkomende voorwaarde (naast het tijdstip en de noodzakelijkheidsvoorwaarde). Dit toegangsrecht geldt maar in zoverre het kind, de kinderen, de jongere of de jongeren die het werkelijke genot hebben van deze ruimte zich hiertegen niet hebben verzet. Zoals gesteld kan een dergelijke private ruimte door meerdere kinderen of jongeren worden bewoond (bijvoorbeeld gedeelde slaapkamer), vandaar de keuze voor "het kind, de kinderen, de jongere of de jongeren". Wanneer er geen gebruik wordt gemaakt van het recht van verzet, is er een recht van toegang in hoofde van de maandcommissaris.

Dit is ook het geval wanneer, op initiatief van de Commissie van toezicht, de rechter in de politierechtbank vooraf een machtiging daartoe aan de maandcommissaris heeft verleend. Wij menen dat de politierechter als de 'natuurlijke' rechter voor dergelijke aangelegenheden moet worden beschouwd, gelet op de regelgeving in andere beleidsdomeinen. Wij wijzen in dat verband onder meer op artikel 16.3.12 van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (Belgisch Staatsblad van 3 juni 1995) en artikel 7, 1°, van het decreet van 30 april 2004 tot uniformisering van de toezichts-, sanctie- en strafbepalingen die zijn opgenomen in de regelgeving van de sociaalrechtelijke aangelegenheden, waarvoor de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest bevoegd zijn (Belgisch Staatsblad van 5 augustus 2004). Bij ontstentenis van één homogeen bevoegde rechter voor het hele beleidsdomein van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, is het dan ook aangewezen dat het geamendeerde voorstel van decreet zich hierbij aansluit.

Als uitzondering op de algemene beperking voor deze drie soorten bewoonde ruimtes (toegang tussen 6 uur en 22 uur) voorzien wij dat een maandcommissaris recht op toegang heeft tot deze ruimtes tussen 22 uur en 6 uur wanneer hij daartoe hetzij voorafgaandelijk en schriftelijk de toestemming heeft gekregen van de personen die het werkelijk genot hebben van de ruimte, hetzij vooraf, op initiatief van de Commissie van toezicht, een bijzonder gemotiveerde machtiging heeft gekregen van de rechter in de politierechtbank.

Concreet toegepast houdt deze regel in dat een maandcommissaris die een gemeenschappelijke ruimte wil betreden om 22.30 uur daartoe eerst de (schriftelijke) toestemming moet hebben van de personen die op dat ogenblik in de gemeenschappelijke ruimte aanwezig zijn.

Met betrekking tot de machtiging door de rechter in de politierechtbank, moet de rechter deze bijzonder motiveren om het uitzonderlijke karakter van de toegang in deze periode te garanderen. Dat veronderstelt dat ook de Commissie van toezicht haar verzoek tot machtiging op een bijzondere wijze moet motiveren en moet aantonen dat de toegang in die periode in overeenstemming is met de noodzakelijkheidsvoorwaarde en met het proportionaliteitsbeginsel. Op deze manier wordt gewaarborgd dat er geen ongeoorloofde inbreuk wordt gemaakt op het privéleven van de betrokken personen.

De voorafgaandelijke machtiging van de rechter in de politierechtbank moet specifiek zijn. Dat wil zeggen dat ze slaat op één of meer bepaalde bewoonde ruimtes.

Dit aspect wordt geregeld in het vierde lid van het nieuwe artikel 4/3.

In het vijfde lid van het nieuwe artikel 4/3 wordt de uitoefening van het recht van verzet voor de toegang tussen 6 uur en 22 uur tot private ruimtes die bewoond worden door een kind of jongere en het recht om toestemming tot toegang tussen 22 uur en 6 uur tot bewoonde ruimtes te geven of te weigeren, geregeld wanneer het gaat om een recht in hoofde van een minderjarige of een handelingsonbekwame meerderjarige jongere. In dat geval wordt het recht zelfstandig uitgeoefend door de minderjarige of de handelingsonbekwame meerderjarige jongere als hij volgens de maandcommissaris tot een redelijke beoordeling van zijn belangen in staat is. Indien hij van oordeel is dat dit niet het geval is, wordt het recht van de betrokkene volgens de burgerrechtelijke regels uitgeoefend door zijn wettelijke vertegenwoordiger(s).

AMENDEMENT Nr. 7

voorgesteld door Katrien Schryvers, Lorin Parys, Martine Taelman, Tine van der Vloet, Cindy Franssen en Björn Anseeuw

Artikel 4/4 (nieuw)

Een artikel 4/4 invoegen, dat luidt als volgt:

"Art. 4/4. De verantwoordelijken en de personeelsleden van een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren zijn ertoe gehouden aan een maandcommissaris, voor zover hij dit noodzakelijk acht in het kader van zijn opdrachten en behoudens wettelijk bepaalde uitzonderingen, alle op de voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren betrekking hebbende documenten en informatiedragers te laten inzien.

Als anonieme gegevens beschikbaar en actueel zijn, vraagt een maandcommissaris in eerste instantie inzage in die gegevens. Voor zover dat noodzakelijk is in het kader van zijn opdrachten, kan een maandcommissaris inzage vorderen in persoonsgegevens, als daarvoor, als het gaat om gezondheidsgegevens, een principiële machtiging aan de Commissie van toezicht is verleend door het sectoraal comité als bedoeld in artikel 42, §2, 3°, van de wet van 13 december 2006 betreffende gezondheid."

VERANTWOORDING

Zie verantwoording bij amendement nr. 3.

Artikel 4, §10, vierde lid, bepaalt:

"De verantwoordelijken en de personeelsleden van een voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren zijn ertoe gehouden aan een maandcommissaris, voor zover hij dat noodzakelijk acht in het kader van zijn opdrachten en behoudens wettelijk bepaalde uitzonderingen, alle op de voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren betrekking hebbende boeken en bescheiden te laten inzien, met inbegrip van alle stukken die individuele gegevens bevatten van de kinderen en jongeren."

De afdeling Wetgeving van de Raad van State merkte hierover op:

"Aan de maandcommissarissen wordt tevens de bevoegdheid verleend om alle op de voorziening betrekking hebbende boeken en bescheiden te raadplegen, met inbegrip van alle stukken die individuele gegevens bevatten van de kinderen en jongeren (artikel 4, §10, vierde lid, van het voorstel). Ook wat deze bevoegdheid betreft kan de vraag worden gesteld of een dergelijke inmenging gelet op het recht op eerbiediging van het privéleven niet dient te worden ingeperkt en met meer waarborgen dient te worden omringd."

Vooraleer in te gaan op de grond van de zaak (de proportionaliteit van een beperkte beperking van het grondrecht op privacy) mag worden herhaald dat de kwestieuze bepaling is "ontleend aan artikel 30, §1, van de basiswet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerde: 'Voorzover dit voor de uitoefening van de taken omschreven in de artikelen 27 en 28 noodzakelijk is, hebben de leden van de commissies van toezicht vrije toegang tot alle plaatsen in de gevangenis en hebben zij het recht om ter plaatse, behoudens wettelijk bepaalde uitzonderingen, alle op de gevangenis betrekking hebbende boeken en bescheiden in te zien, met inbegrip van het register van de tuchtsancties en van alle stukken die individuele gegevens bevatten van de gedetineerde'". Er is ons met betrekking tot deze bepaling geen rechtspraak bekend van het Grondwettelijk Hof met toepassing van artikel 1, 2°, van de Bijzondere Wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof.

De aangehaalde bepaling werd niet lichtzinnig voorgesteld. De noodzaak van toegang tot bepaalde documenten moet voortvloeien uit de decretale opdracht in hoofde van maandcommissarissen om toe te zien op de bejegening in ruime zin van kinderen en jongeren ("voor zover hij dit noodzakelijk acht in het kader van zijn opdrachten"). In de mate dat dit toezicht in concreto uitgeoefend kan worden zonder deze toegang is duidelijk niet voldaan aan het voorziene noodzakelijkheids criterium.

Het noodzakelijkheids criterium staat ook hier niet los van de deontologie die een maandcommissaris in acht moet nemen. Het huishoudelijk reglement dat het Vlaams Parlement zal goedkeuren moet onder

meer een gedragscode voor de maandcommissarissen bevatten. Dit is uitdrukkelijk voorzien in artikel 7 (zie ook amendement nr. 6).

De documenten of informatiedragers waarin maandcommissarissen krachtens dit artikel inzage hebben, bevatten niet zelden persoonsgegevens. De amendering strekt ertoe bijkomend, als concretisering van de noodzakelijkheidseis, te bepalen dat een maandcommissaris in eerste instantie inzage moet vragen van anonieme gegevens voor zover die beschikbaar en actueel zijn. Wanneer dat niet volstaat en voor zover dat noodzakelijk is in het kader van zijn opdrachten kan een maandcommissaris ook inzage vorderen in persoonsgegevens. Als het gaat om gezondheidsgegevens moet hiertoe een principiële machtiging worden verleend door de afdeling gezondheid van het Sectoraal Comité van de Sociale Zekerheid en van de Gezondheid bedoeld in artikel 37 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid. Dit sectoraal comité is bevoegd voor het verlenen van een principiële machtiging met betrekking tot elke mededeling van persoonsgegevens die de gezondheid betreffen in de zin van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens.

De mogelijke toegang tot documenten met persoonsgegevens door maandcommissarissen is maar verdedigbaar in zoverre in hoofde van deze maandcommissarissen een (strafrechtelijk sanctioneerbare) geheimhoudingsplicht bestaat. Dit is het geval, wat de afdeling Wetgeving van de Raad van State trouwens zelf heeft bevestigd.

AMENDEMENT Nr. 8

**voorgesteld door Katrien Schryvers, Lorin Parys, Martine Taelman,
Tine van der Vloet, Cindy Franssen en Björn Anseeuw**

Artikel 6

In paragraaf 1 de tweede zin schrappen.

VERANTWOORDING

De tweede zin van artikel 6, §1, van het voorstel van decreet bepaalt dat de Commissie van toezicht met betrekking tot voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren in de uitoefening van haar opdrachten volledig onafhankelijk is. Deze regel is reeds opgenomen in de inleidende zin van artikel 4, §1, van het voorstel van decreet. De tweede zin van artikel 6, §1, van het voorstel van decreet kan dan ook vervallen, zoals de afdeling Wetgeving van de Raad van State adviseert.

AMENDEMENT Nr. 9

**voorgesteld door Katrien Schryvers, Lorin Parys, Martine Taelman,
Tine van der Vloet, Cindy Franssen en Björn Anseeuw**

Artikel 6

Paragraaf 2 schrappen.

VERANTWOORDING

Artikel 6, §2, bepaalt dat artikel 458 van het Strafwetboek ('beroepsgeheim') van toepassing is op de maandcommissarissen. Deze bepaling wordt nu geschrapt. Volgens de afdeling Wetgeving van de Raad van State vloeit uit drie wetten "onmiskenbaar voort dat de maandcommissarissen gebonden zijn door het beroepsgeheim en bij schending daarvan strafrechtelijk gesanctioneerd kunnen worden". Het gaat met name om artikel 77 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade (Jeugdbeschermingswet), artikel 7 van het decreet van 7 maart 2008 inzake bijzondere jeugdbijstand en artikel 7 van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp.

Als de amendementen nrs. 8 en 9 worden aangenomen, moet artikel 6 van het voorstel van decreet niet meer worden ingedeeld in paragrafen (§).

AMENDEMENT Nr. 10

**voorgesteld door Katrien Schryvers, Lorin Parys, Martine Taelman,
Tine van der Vloet, Cindy Franssen en Björn Anseeuw**

Artikel 10

De bij punt 1° voorgestelde wijziging schrappen.

VERANTWOORDING

Hoewel het voorstel van decreet eerder aanhangig werd gemaakt, werd deze bepaling reeds doorgevoerd met het decreet van 15 juli 2016 houdende diverse bepalingen betreffende het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

AMENDEMENT Nr. 11

**voorgesteld door Katrien Schryvers, Lorin Parys, Martine Taelman,
Tine van der Vloet, Cindy Franssen en Björn Anseeuw**

Artikel 10

De bij punt 2° voorgestelde wijziging schrappen.

VERANTWOORDING

Artikel 2, §1, 2°, van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp werd gewijzigd door het decreet van 15 juli 2016 houdende diverse bepalingen betreffende het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Het aanhouden van artikel 10, 2°, van het voorstel van decreet is bijgevolg niet meer zinvol.

AMENDEMENT Nr. 12

voorgesteld door Katrien Schryvers, Lorin Parys, Martine Taelman, Tine van der Vloet, Cindy Franssen en Björn Anseeuw

Artikel 10

De bij punt 3° voorgestelde wijziging schrappen.

VERANTWOORDING

Artikel 2, §1, 3°, van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp werd gewijzigd door het decreet van 15 juli 2016 houdende diverse bepalingen betreffende het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Het aanhouden van artikel 10, 3°, van het voorstel van decreet is daarom niet meer zinvol.

AMENDEMENT Nr. 13

voorgesteld door Katrien Schryvers, Lorin Parys, Martine Taelman, Tine van der Vloet, Cindy Franssen en Björn Anseeuw

Artikel 10

De bij punt 4° voorgestelde wijziging vervangen door wat volgt:

"4° in punt 12° wordt aan de zinsnede "een persoon of een voorziening die jeugdhulpverlening aanbiedt als bedoeld in artikel 3 van het decreet integrale jeugdhulp" de volgende zinsnede toegevoegd:

"en een voorziening als bedoeld in artikel 2, 3°, c) en d), van het decreet van [...] houdende het externe toezicht en de externe klachtenbehandeling bij voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren;"

VERANTWOORDING

Het voorstel van decreet beoogt de voorzieningen als bedoeld in artikel 2, 3°, c) en d), onder het toepassingsgebied te brengen van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp (Rechtspositiedecreet). Dit gebeurt door de definitie van 'jeugdhulpaanbieder' in het Rechtspositiedecreet aan te passen. Met het voorstel van decreet zou artikel 2, §1, 12°, Rechtspositiedecreet, als volgt gaan luiden: "12° jeugdhulpaanbieder: een jeugdhulpaanbieder als bedoeld in artikel 2, §1, 27°, van het decreet Integrale Jeugdhulp en de voorzieningen als bedoeld in artikel 2, 3°, c) en d), van het decreet van [...] houdende het externe toezicht en de externe klachtenbehandeling bij voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren;"

Er dient evenwel rekening te worden gehouden met de interferentie van het decreet van 15 juli 2016 houdende diverse bepalingen betreffende het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, waardoor de beoogde aanpassing moet gebeuren op de nieuwe definitie van jeugdhulpaanbieder, zijnde "een persoon of een voorziening die jeugdhulpverlening aanbiedt als bedoeld in artikel 3 van het decreet integrale jeugdhulp".

AMENDEMENT Nr. 14

voorgesteld door Katrien Schryvers, Lorin Parys, Martine Taelman, Tine van der Vloet, Cindy Franssen en Björn Anseeuw

Artikel 10

De bij punt 5° voorgestelde wijziging vervangen door wat volgt:

"5° in punt 13° wordt aan de zinsnede "een voorziening die jeugdhulpverlening aanbiedt als bedoeld in artikel 3 van het decreet integrale jeugdhulp" de volgende zinsnede toegevoegd:

"en een voorziening als bedoeld in artikel 2, 3°, c) en d), van het decreet van [...] houdende het externe toezicht en de externe klachtenbehandeling bij voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren;"."

VERANTWOORDING

Zie verantwoording bij amendement nr. 13.

AMENDEMENT Nr. 15

voorgesteld door Katrien Schryvers, Lorin Parys, Martine Taelman, Tine van der Vloet, Cindy Franssen en Björn Anseeuw

Artikel 10

De bij punt 6° voorgestelde wijziging schrappen.

VERANTWOORDING

Artikel 2, §1, 15°, van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp werd gewijzigd met het decreet van 15 juli 2016 houdende diverse bepalingen betreffende het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Het aanhouden van artikel 10, 6°, van het voorstel van decreet is niet meer zinvol.

AMENDEMENT Nr. 16

voorgesteld door Katrien Schryvers, Lorin Parys, Martine Taelman, Tine van der Vloet, Cindy Franssen en Björn Anseeuw

Artikel 10

De bij punt 7° voorgestelde wijziging schrappen.

VERANTWOORDING

Artikel 2, §1, 17°, van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp werd gewijzigd met het decreet van 15 juli 2016 houdende diverse bepalingen betreffende het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Het aanhouden van artikel 10, 7°, van het voorstel van decreet is niet meer zinvol.

AMENDEMENT Nr. 17

**voorgesteld door Katrien Schryvers, Lorin Parys, Martine Taelman,
Tine van der Vloet, Cindy Franssen en Björn Anseeuw**

Artikel 12

Dit artikel schrappen.

VERANTWOORDING

Artikel 18 van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp bepaalt: "Tenzij dat in strijd is met een rechterlijke beslissing en voor zover de opdracht en de organisatie van de jeugdhulpvoorziening dat toelaten, heeft de minderjarige aan wie die voorziening semi-residentiële of residentiële jeugdhulpverlening aanbiedt, het recht om met medebewoners te vergaderen over aspecten van de jeugdhulpverlening."

In zijn advies wijst de afdeling Wetgeving van de Raad van State er op dat de met artikel 12 van het voorstel van decreet beoogde wijziging ertoe strekt de regel in te voeren dat het recht van de in een residentiële of semiresidentiële jeugdhulpvoorziening opgenomen jongere om met zijn medebewoners te vergaderen over aspecten van de jeugdhulpverlening, enkel nog door een rechterlijke beslissing kan worden beperkt. Dit strookt evenwel niet geheel met de voorgestelde wijziging, die enkel betrekking heeft op het beperken van dat recht omwille van de opdracht van de voorziening, maar niet op het beperken van dat recht op grond van "de organisatie" van de jeugdhulpverlening, waarvan in de vigerende tekst gewag wordt gemaakt.

Het klopt dat de wijzigingsbepaling een ruimere draagwijdte heeft, maar de stelligheid waarmee de afdeling Wetgeving van de Raad van State stelt dat deze wijzigingsbepaling "in het geheel niets te maken [heeft] met [...] het externe toezicht op en de externe klachtenregeling bij de voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang" mag verbazen. Men mag zich voorstellen dat een maandcommissaris zijn opdracht concreet onder meer waarmaakt doordat de betrokken kinderen en jongeren van hun recht gebruikmaken om, in aanwezigheid van een maandcommissaris, met hun medebewoners te vergaderen over aspecten van de jeugdhulpverlening.

De vraag in welke mate de uitzonderingen op het recht moeten worden beperkt, hoeft evenwel niet te worden beantwoord in dit voorstel van decreet. Vandaar ook de schrapping van het voorgestelde artikel.

AMENDEMENT Nr. 18

**voorgesteld door Katrien Schryvers, Lorin Parys, Martine Taelman,
Tine van der Vloet, Cindy Franssen en Björn Anseeuw**

Artikel 14

Het jaartal "2016" vervangen door "2017".

VERANTWOORDING

De in het voorstel van decreet voorziene datum van inwerkingtreding is verstreken en wordt redelijkerwijze aangepast.

